

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu dňa 10. októbra 1995 vo veci podnetu [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ], pre porušovanie ústavného práva priznaného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky po predbežnom prerokovaní takto

r o z h o d o l :

Podnet [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

Dňa 6. júna 1995 bolo Ústavnému súdu Slovenskej republiky doručené podanie [REDAKOVANÉ], v ktorom namietal porušenie práva na súdnu ochranu priznaného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Ústavný súd Slovenskej republiky vyzval 14. 6. 1995 [REDAKOVANÉ] k doplneniu podania osobitne pre tri samostatné konania vedené na Okresnom súde v Trebišove, ktorých sa podnet podaný na ústavný súd týkal.

[REDAKOVANÉ] 30. 6. 1995 pôvodné podanie spresnil a doplnil dokladmi o priebehu doteraz uskutočneného konania vo veci sp. zn. 14 C 848/94 vedenej na Okresnom súde v Trebišove proti Poľnohospodárskemu družstvu Vinné o neplatnosť vylúčenia z členstva v družstve.

Vzhľadom na skutočnosť, že pôvodné podanie, ani jeho doplnok neobsahovali výrok rozhodnutia, ktorého sa [REDAKOVANÉ] domáha, vyzval ho opätovne ústavný súd 11. 9. 1995 k doplneniu podania o výrok rozhodnutia, ktorým má ústavný súd vo veci rozhodnúť a oznámenie, či v konaní na Okresnom súde v Trebišove využil možnosť podania sťažnosti na postup súdu pre prieťahy v konaní priznanú zákonom č. 80/1992 Zb. o štátnej správe súdov v znení neskorších predpisov.

[REDAKOVANÉ] svojím podnetom namietal porušenie práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v konaní, ktoré okresný súd právoplatným rozhodnutím dosiaľ neskončil.

Ústava Slovenskej republiky rozdeľuje súdnu právomoc medzi všeobecné súdy (čl. 142 ods. 1) a Ústavný súd Slovenskej republiky (články 125-129 a článok 130 ods. 3). Obe zložky súdnej moci sú samostatné a rovnocenné. Samostatné a rovnocenné postavenie každého z týchto dvoch systémov súdnej moci vylučuje ich nadriadenosť a podriadenosť navzájom a nepripúšťa, aby orgány jedného súdneho systému nahradzovali rozhodovaciu právomoc orgánov druhého súdneho systému vo veciach, ktoré ústava a zákony na jej vykonanie zverujú do ich právomoci. Akýkoľvek zásah, resp. vstup orgánov jedného súdneho systému do rozhodovacej právomoci orgánov druhého súdneho systému by preto bol porušením tých ustanovení ústavy, ktoré ju upravujú. V konaní o podnete Ústavný súd Slovenskej republiky nemá právomoc preskúmavať rozhodnutia všeobecných súdov, ale preskúmava, či v konaní pred všeobecnými súdmi nedošlo k porušeniu ústavného práva, ak fyzická alebo právnická osoba podnetom namieta jeho porušenie v konaní pred všeobecnými súdmi.

Ustanovenia Ústavy Slovenskej republiky sa interpretujú a aplikujú vo vzájomnej súvislosti so zreteľom na záujmy, ktoré sa v nich chránia. Ustanovenie čl. 144 ods. 1, podľa ktorého: "Sudcovia sú pri rozhodovaní nezávislí a sú viazaní len zákonom" sa musí interpretovať a aplikovať podľa čl. 152 ods. 4 ústavy, teda v súlade s Ústavou Slovenskej republiky. Sudca je viazaný nielen zákonom, ale aj ústavným zákonom (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 8/94, s. 6), ako aj ústavou, pretože ústava a ústavný zákon majú rovnaký stupeň právnej sily, ktorým sa odlišujú od zákonov (Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 39/93, s. 5).

Zásahom do sudcovskej nezávislosti je iba pokyn alebo príkaz sudcovi, ako má rozhodnúť v merite vecí, a nie akýkoľvek zásah do priebehu súdneho konania. Ústava Slovenskej republiky v ustanovení čl. 48 ods. 2 priznáva občanovi práva, ktorých uplatnenie umožňuje zásah do priebehu súdneho konania. Ak ústavou priznané právo na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov poruší sudca, priet'ahy v prerokovaní vecí majú charakter nečinnosti, ktorou sudca odopiera spravodlivosť, hoci len v obmedzenom čase, dokiaľ trvá jeho nečinnosť. Prvoradou služobnou povinnosťou sudcu je byť aktívny, vyvíjať činnosť na odstránenie stavu právnej neistoty, kvôli ktorému sa osoba obrátila na súd so žiadosťou o rozhodnutie. Aktivita sudcu je jeden zo základných znakov ústavou

priznanej ochrany občana súdom. Nezávislosť sudcu pri rozhodovaní podľa čl. 144 ods. 1 nie je právom, ktoré sa nadraduje nad ďalšie práva priznané v ústave. Uplatňovanie sudcovskej nezávislosti musí byť v rovnováhe s ostatnými ústavou priznanými právami. Osoba, ktorej ústava podľa čl. 48 ods. 2 priznáva právo, aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, môže kedykoľvek, aj počas súdneho konania namietat' porušenie tohto svojho práva. Uplatnením námietky vzniká občanovi právo, aby štátne orgány s právomocou chrániť právo priznané podľa čl. 48 ods. 2 ústavy preskúmali opodstatnenosť vznesenej námietky. Preto nie je zásahom do sudcovskej nezávislosti, ak počas konania pred všeobecným súdom Ústavný súd Slovenskej republiky preskúma, či v konaní všeobecný súd neporušuje právo, ktoré Ústava Slovenskej republiky priznáva pre konanie pred súdnymi orgánmi.

Ústavou štát priznáva osobám práva a zaručuje im, že ústavné práva bude sám dodržiavať a ochraňovať. Ústavný súd zabezpečuje ochranu práv len vtedy, keď iné orgány štátu nesplnia úlohu štátu vo vzťahu k uplatnenému právu. Ústavný súd nekoná o ochrane práv, ktoré osoba neuplatní voči štátu, ani o ochrane práv, ktoré porušujú subjekty v súkromnoprávnom vzťahu.

Podľa 6 ods. 1 zák. č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov vo veci prietáhov v konaní možno podať sťažnosť na orgány štátnej správy súdov. Podrobnosti o sťažnostiach na postup súdu a o ich vybavovaní 6 ods. 2 zák. č. 335/1991 Zb. v znení neskorších predpisov odkazuje na osobitné zákony. Podávanie sťažností, postup pri vybavovaní sťažností a vybavovanie sťažností upravuje Tretia časť zák. č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov.

Podľa 17 ods. 1 zák. č. 80/1992 Zb. v znení neskorších predpisov: "Fyzické a právnické osoby (ďalej len "sťažovatelia") sa môžu obracať na orgány štátnej správy súdov so sťažnosťami na postup súdu, len ak ide o prietahy v konaní, o nevhodné správanie alebo narušovanie dôstojnosti súdneho konania súdnymi osobami. V iných prípadoch nie je sťažnosť prípustná."

Ak je sťažovateľ toho názoru, že sťažnosť, ktorú podal na príslušnom orgáne štátnej správy súdu, nebola týmto orgánom riadne vybavená, podľa 27 ods. 1 zák. č. 80/1992 Zb. v znení neskorších predpisov môže požiadať

- a) ministerstvo o prešetrenie vybavenia sťažnosti predsedom krajského súdu,
- b) predsedu krajského súdu o prešetrenie vybavenia sťažnosti predsedom okresného súdu.

Sťažnosť nemá povahu opravného prostriedku, ale je právnym prostriedkom umožňujúcim účastníkovi konania uchádzať sa o dosiahnutie nápravy, ak súd porušuje jeho právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Pretože zákon nedovoľuje orgánu správy súdov, aby v konaní o sťažnosti nariadil sudcovi, aby sa prestal správať spôsobom porušujúcim účastníkovu právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, uznanie opodstatnenosti sťažnosti možno zabezpečiť právnym donútením len následne a nepriamo, uplatnením kárnej zodpovednosti sudcu podľa 2 ods. 1 zák. č. 412/1991 Zb. o kárnej zodpovednosti sudcov v znení zák. č. 149/1993 Z. z. Sťažnosť predsedovi súdu, na ktorom pôsobí sudca, ktorého nečinnosť sa sťažnosťou namieta, možno pokladať za účinný prostriedok dosiahnutia nápravy. Sťažnosti podané ďalším subjektom podľa 27 ods. 1 zákona č. 80/1992 Zb. v znení neskorších predpisov nie sú natoľko účinným prostriedkom dosiahnutia nápravy, aby ústavný súd trval na ich uplatnení skôr, než sám začne konať. Účelom priznania práva podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený nerešpektovaním práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov tak, aby sa nemarilo uplatnenie práva, ktoré priznáva čl. 48 ods. 2 ústavy. Preto ústavný súd o podnete namietajúcom porušení práva podľa čl. 48 ods. 2 koná, ak predkladateľ podnetu preukáže, že využil právne prostriedky nápravy priznané mu podľa 17 ods. 1, 20, 21, 22 alebo 23 zákona č. 80/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, alebo ak sa preukáže, že vzhľadom na okolnosti prípadu využitie tohto prostriedku nápravy nemožno pokladať za postup umožňujúci dosiahnuť účinnú ochranu práva priznaného podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Využitie možností podľa 27 ods. 1 zákona č. 80/1992 Zb. v znení neskorších predpisov pre začatie konania o podnete namietajúcom porušení čl. 48 ods. 2 ústavy sa nevyžaduje, pretože tento prostriedok odstránenia protiprávneho stavu, ktorý predkladateľ podnetu namieta, môže zabezpečiť nápravu len značnou

okľukou. Požiadavkou vyčerpania všetkých prostriedkov priznaných podľa zákona č. 80/1992 Zb. v znení neskorších predpisov by ústavný súd sám prispieval k porušovaniu ústavou priznaného práva na prejednanie vecí bez zbytočných priet'ahov.

Predpokladom začatia konania o konkrétnom podnete je splnenie podmienok stanovených zákonom č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov. Podnet [REDAKOVANÉ] mal nedostatky, ktoré bolo treba odstrániť.

Predkladateľ podnetu na výzvu ústavného súdu z 11. 9. 1995 nereagoval a nepreukázal, že využil právne možnosti priznané občanom podľa 17 ods. 1 a 27 zákona č. 80/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, ani nepredložil dôkaz, že vzhľadom na okolnosti prípadu, využitie prostriedkov nápravy podľa zákona č. 80/1992 Zb. v znení neskorších predpisov nemožno považovať za postup umožňujúci dosiahnutie účinnej ochrany práva na konanie bez priet'ahov.

Predkladateľ podnetu tiež nedoplnil svoj podnet o návrh rozhodnutia, ktorého sa domáha. V dôsledku toho jeho podnet nemá všetky náležitosti stanovené 20 zákona č. 38/1993 Z. z.

Ústavný súd podľa 25 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. na neverejnom zasadnutí podnet predbežne prerokoval a podľa 25 ods. 2 odmietol z dôvodu, že neobsahuje zákonom predpísané náležitosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať
opravný prostriedok.

V Košiciach 10. októbra 1995

Za správnosť vyhotovenia: JUDr. Ján D r g o n e c

[REDAKOVANÉ] predseda senátu